

Книгата им е посветена токму на храбрите гемиџии, кои ги дале своите млади животи за слободата на Македонија, за дрменци, ресенчани и сите Македонци.

Меѓу тие истакнати борци биле и гемиџиите Калчо Стојанов и неговиот син Нанчо Калчов Стојанов, кои биле учесници во цариградските акции во 1900 година, за што биле осудени од турските власти на 101 година затвор.

Пишува: Милева ЛАЗОВА

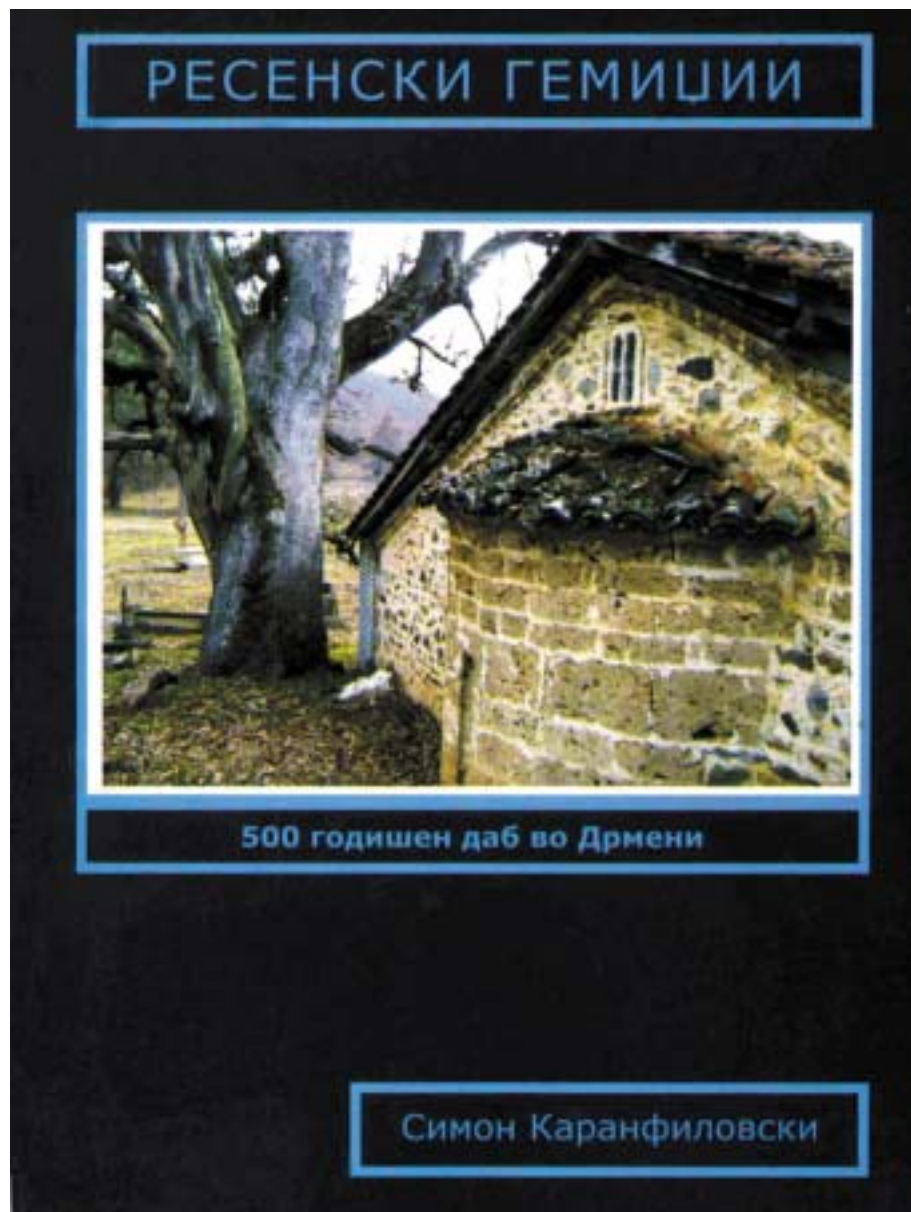
Од село Дрмени, Ресенско, потекнуваат многу македонски револуционери-борци кои се бореле во текот на повеќевековната историја на Македонија, со единствена цел слобода за Македонија. Дрменски корени имаат и двајцата ресенски гемиџии, Нанчо Калчов Стојанов и Калчо Стојанов, а тука не помалку важен е и нивниот роднина Цветко Наумов. Тие тројца дрменци биле активни учесници во цариградските и во солунските атентати од 1900 и од 1903 година.

"Ресенски гемиџии" од авторот Симон Каранфиловски е книга посветена токму на нив, двајцата гемиџии, татко и син, Калчо Стојанов и Нанчо Калчов Стојанов.

"Книгавта ја пишувам во чест на моите дедовци, учесници во цариградските акции во 1900 година, починати 1908 година. Тие биле амнестирани од турските власти во 1908 година при издржувањето на нивната казна во траење од 101 година, поради активно учество во акциите за копање на каналот до темелите на 'Отоман банка' од нивната печатница (магацин) во Цариград во 1900 година", вели авторот Каранфиловски.

Рецензентот на книгата "Ресенски гемиџии", проф. д-р Владо Поповски, објаснува:

"Македонското ослободително движење кон крајот на XIX и на почетокот на XX век покажа развиена структура на политички и револуционерни субјекти, меѓу кои истакната улога играа национал-револуционерите, социјалистите и анархистите-терористи (гемиџии). Првите и вторите беа поврзани во широката мрежа на Внатрешната револуционерна организација, покрај тоа што имаа и посебна организациона и идејнополитич-

МАКЕДОНСКИТЕ ГЕ ДАДАТ ЖИВОТОТ З

ка егзистенција, а третите (гемиџиите) останаа независни или значително независни од авторитетот и од институциите на Внатрешната организација.

Македонските револуционери-терористи (македонските гемиџии) својот темел го поставија со Македонскиот таен револуционерен комитет од 1897 година, како и со својата програма и Устав, со кои го искажаа револтот против грозниот факт - робувањето на македонскиот народ и го истакнаа лозунгот за полна независност и најширока слобода на македонскиот народ да создаде управа каква што сака.

Средството со кое ќе ги постигнат целите, гемиџиите го гледале единстве-

но во револуцијата, која ја разбирале како должност на внатрешните македонски сили, застанувајќи против било какво туѓо мешање на работите на Македонија. Подготвени да го дадат животот за слободата на Македонија, македонските гемиџии сметале дека целесобразната активност е активностa среде македонското население и директно против главниот непријател - турската власт. Гемиџиите биле олицетворение на идејата на директна револуционерна акција среде населението и против власта и нејзините странски крепители, засегнувајќи ги и нивните интереси во Турција. Сметале дека тоа ќе ја заинтригира свеста и совеста на европските фактори и

Весникот "Новини" бил со политичка научно литературна и духовна содржина.

Бил орган на Егзархијата во Цариград, наменет за македонското население во Турција, Бугарија и низ цел свет. Под името "Новини" излегувал девет години, а неговиот прв број бил на 25 септември 1890 година, сè до доаѓањето на новиот сопственик кон крајот на 1898 година, Калчо Стојанов, кој името на весникот "Новини" го сменил во ново име "Вести", кој така се викал сè до крајот на неговото излегување во ноември 1912 година. "Вести" бил испорачуван во цела Македонија, Турција и во странство, особено низ сите училишта во Македонија. Содржината во него, покрај политички, културен, научен, црковен имала и просветен карактер за македонското население во сите вилаети во Македонија.

најдлабоко ќе ги побуди масите со примерот на личната жртва зад која бледее секаква фраза и манипулација со идејата за слобода на Македонија.

Односниот, колку конкретен толку и сериозен, пристап кон прашањето за борбата за слобода на Македонија привлечил забележителен број млади Македонци - револуционери кои биле незадоволни од бавните политички тактики на бројните македонски институции и организации, особено од тие на македонската емиграција. Во групата македонски револуционери гемиџии имало членови од повеќе места во Македонија, најмногу од Велес, но и од Скопје (с. Мирковци), од Ресен (од с. Дрмени), од Кратово и други места на Македонија. Меѓу нив најпознати биле Ордан Поп Јорданов (Ор-

Трајков, нивен братучед, исто така, од с. Дрмени, ја прават дрменската (ресенската) гемиџиска група".

Како што понатаму проф. д-р Поповски вели, станува збор за дело и за жртва доволно голема и доволно значајна за историјата и за епопејата на македонската борба, кои нè обврзуваат, како нас, така и сите други генерации, да не дозволиме да се забораваат или да се зашкаат односното дело и односната жртва од оние кои живеат и творат во слободната татковина.

Но, кои биле преспанците-дрменци Калчо Стојанов и неговиот син Нанчо Калчов Стојанов?

По напорна печалбарска работа како градинари во Истанбул и со штедлива и претприемничка способност лично ста-

уредник на егзархискиот весник "Вести".

"Општо, Калчо Стојанов и неговиот син Нанчо Калчов Стојанов биле доволно богати и угледни за да можат да живеат удобно и почитувано од тогаш релевантните средини. Меѓутоа, и покрај таа лична ситуација, тие свесно се поврзале со македонската Револуционерна организација; по препорака на Борис Сарафов ја прифатиле првата (цариградска) гемиџиска група (Славчо Мерџанов, Петар Манџуков, П. Соколов и Павел Шатев), се вклучиле во нивната акција за кревање во воздух на 'Отоман банка' и откако биле откриени поднеле тешки лични и семејни страдања и жртви. За да се домисли нивниот однос кон делото доволно е да се потсети на фактот дека при истрагата пред турските власти, гемиџиите, како што пишува Шатев, помислиле дека Нанчо Калчов Стојанов можеби нема да ја издржел тортурата или можеби ќе се покаел, но се покажало дека тој, иако не бил прекален револуционер, кораво ги издржал сите маки и останал пред договорената одбрана, со што во 1900 година откриената група била ослободена поради немање докази. Конечно, повторно според Шатев, следната 1901 година Нанчо Калчов Стојанов инсистирал да се заврши делото - кревање во воздух на 'Отоман банка' за што ЦК на ТМОРО го испратил Александар Кипров (Новев) да испита како стојат работите со ископаниот тунел до банката за да се пристапи кон нејзино уривање. Тој факт недвосмислено зборува дека Нанчо Калчов Стојанов, значи и неговиот татко Калчо, се приопштиле кон самата гемиџиска група и акција и кон самата Револуционерна организација свесно и пожртвувано. Натamu настаните се познати: тунелот бил откриен од властите, Калчо Стојанов умира во турскиот затвор измачуван. Нанчо Калчов Стојанов по амнестијата

МИЦИИ ПОДГОТВЕНИ ДА ГО А СЛОБОДНА МАКЕДОНИЈА

цето), Костадин Кирков, Димитар Мечев (Мечето), Илија Трчков, Владимир (Владо) Пингов, Ѓорѓи Богданов, Милан Арсов, Тодор Органџиев, Илија Поп Јорданов, Павел Шатев, Марко Бошнаков, Цветко (Трајков) Наумов, Димитар Коштанов, потоа Славе Мерџанов (Бугарин), Петар Манџуков, Тодор Богданов, Илија Поп Јорданов, Алексо Минов (Каникот) и други.

Блиски соработници на македонските гемиџии, кои ги споделиле нивните идеали и кои со своите лични жртви станале дел од гемиџиската структура и од гемиџиската епопеја, биле и Калчо Стојанов и неговиот син Нанчо Калчов Стојанов од с. Дрмени, Ресенско, кои заедно со Цветко Наумов, познат како Цветко

нале богати и угледни луѓе и личности за она време на Турската империја - кон крајот на XIX век до 1900 година.

Таткото Калчо бил сопственик на доволно добро и стопански атрактивно земјиште од еден хектар во самиот Истанбул. Станал сопственик на печатницата која го печатела егзархиското гласило "Новини", подоцна "Вести" и купил повеќе куќи во Истанбул. Таткото Калчо, стекнувајќи богатство и углед, бил избран за советник во Цариградското локално собрание како претставник (ааза) на македонското население, кое живеело и работело во Истанбул. Синот Нанчо го завршил лицетој во Галата Сарај, го изучил печатарскиот занает и станал

во Уриетот, 1908 година, набрзо умира како последица од тешките тортури и услови во затворот; имотот бил конфискуван, а другите членови на семејството на Нанчо се спасувале кој како умеел и како имал среќа", додава проф. д-р Поповски.

Сè тоа зборува дека со насловот на книгата Симон Каранфиловски, потомок и роднина на ресенските (дрменските) гемиџии Калчо Стојанов, Нанчо Калчов Стојанов и на Цветко Наумов (Трајков), како и роднина и на други жртви во идеолошките чистки, има комплетно право таа дрменска група да ја нарече гемиџиска и да ја приопшти кон историјата и епопејата на македонските гемиџии.